

**Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien.
I. C. Praestantissimi Volumen ...**

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo
Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96538](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96538)

are, sicut potest
 ptionibus per
 r in d. c. 2. de or
 & 2. per Scriba
 ciare autem iud
 enter petita ad
 ndo prius habui
 ad ulteriora pro
 ncipali actione
 modo, ut supra
 e, qui egi prin
 tat se laium, &
 amen iudicium
 tiffse fe debere
 bulum ad effica
 one ad tradita
 acit id, quod uo
 non est uerū, q
 dō debeat con
 r, sufficit. n. q
 id, per quod t
 qa dicat se la
 a ufula illa, i
 m pereat, que
 d. c. 2. de ordi
 ex parte iudic
 lum est, q iud
 mmariū, in qu
 dicij procedat
 se ipsam omni
 ē sepe de uerū
 men in uer. q
 rdo caufe ad
 s de substantia
 in ordo caufe
 ten. & l. 1. C. de
 titutione in
 in repl. cationi
 do caufe ad
 r in d. l. h. & l. i
 dinarij. C. de re
 hūc ordinem
 Nec obstant ea
 q minor, quā
 ruari debet, &
 rariis. Adde, q
 parte appellat
 uamibus h
 o, q iudex a
 ciare super re
 chis actio re
 hoc non facien
 sic dictos de
 r etiam appellat
 f iudex appellat
 & habeat iudic
 s iudex detec
 ar in rubrica
 riam primi iud
 iud ex pronun
 s de Branchis
 duerlis praef
 er actione int
 eo conceffam
 anehis pronun
 lo, & procedat
 io in ethica, et
 minis Cyn. S
 uniter in dicta

- 10 Pro iuribus, & illorum quasi possessione competit etiam utile in-
 terdictum uti possidetis.
- 11 Possessorio restituenda agens non obtinet, nisi probet se ante litem
 motam fuisse sua possessione, uel quasi spoliatum, & priuatum.
- 12 Clausula super quibus omnibus, & singulis & c. in petitione gene-
 rali adiecta quid operetur.
- 13 Restitutio in integrum aduersus contractum nō datur ecclesie post
 quadriennium a die celebrati contractus.

E P I T O M E.

NULLITATIS, & restitutionis in integrum
 causam non impedire in casu huius consilii executio
 nem instrumenti.

Et in praestationibus, atque solutionibus annuis
 etiam merè personalibus dari quasi possessionem, &
 pro illa possessorium competere siue restituenda,
 si illae fuerunt petita, & denegata, siue retinenda,
 si mota lite tantum denegentur, hic clarè demon-
 stratur.

CONSILIVM CXIX.

IN causa monialium sancti Petri martyris,
 quibus per decem, & uiginti annos, & ul-
 tra soluta fuerunt pensiones, ac praestatio-
 nes annuae librarum trecentarum à mo-
 nialibus S. Margheritae occasione relaxa-
 tionis quorundam bonorum stabilium, quae ex in-
 strumentis transactionis, & compositionis inter eas
 factae per moniales dicti S. Petri martyris fuerunt pre-
 fatis monialibus Sanctae Margheritae relaxata, con-
 tingit de duobus dubitari, primo, an causa nullita-
 tis, & restitutionis in integrum super inualiditate di-
 ctorum instrumentorum, & super restitutione in in-
 tegrum mota, & per rescriptum apostolicum com-
 missa Reuend. do. Afcancio Auditori executionem
 dictorum instrumentorum impediat adeò, quòd il-
 la pendente, moniales Sanctae Margheritae non pos-
 sint cogi ad solutionem dictae annuae pensionis, seu
 praestationis. Secundo, an dictae moniales Sanctae
 Margheritae possint restitutionem in integrum ad-
 uersus dicta instrumenta petere. Et quoniam res cor-
 am doctissimo viro agitur, & ueritas in paucis con-
 sistit, breuiter, quid iuris esse mihi uideatur, dicam.
 ¶ Circa primum respondeo, quòd pendente huius-
 modi causa, moniales Sancti Petri martyris manente
 pendente sunt in quasi possessione percipiendi à monia-
 libus Sanctae Margheritae dictas annuas pensiones, &
 praestationes, prout ante litem motam solita erant
 percipere, & ad hoc in primis moueor, nam quā
 uis aliàs causa nullitatis, & restitutionis in integrum
 per uiam exceptionis opposita impediat executionē
 sententiae, seu instrumenti, l. 4. §. condemnatum, &
 ibi Doct. communiter de re iudic. & clemen. 1. cod.
 rit. tamen quando causa nullitatis, seu restitutionis
 in integrum requireret altiore indagine, non
 impedit executionem, quae fieri debet, & deinde nul-
 litatem, seu actionem praetendens debet principaliter
 agere, ut uoluit Barto. quem Doct. communiter
 sequuntur, in d. §. condemnatum, & ibi plenè per
 Alexan. & faciunt etiam ea, quae habentur per Imol.
 in l. ab executore, ff. de appellatio. Sed in casu nostro
 causa nullitatis, & restitutionis in integrum requirit
 non modo altiore, sed etiam altissimam discussio-
 nem, & indaginem, & celeriter probari, ac expedi-
 ri non potest, secundum quod causa dicitur posse ce-
 leriter expediri iuxta not. per Barto. & Alexan. in d. §.
 condemnatum circa fina. & in l. 2. C. de edic. diui Adri.
 tollen. cum aliis similibus, ergo & c. ¶ Secundo nun-
 quam nullitas, seu restitutio in integrum principaliter
 petita impedit executionē sententiae, uel instr. c. cum

in iure de offi. delega. & ibi omnes post gl. magnam, Ang. & Doct. cōiter in d. s. condēnatum. Sed moniales sancte Margheritæ impetrarunt rescriptum à Papa principaliter super nullitate, & latione, & p̄r super restōne in integrū dictōrū instrūtorū, & principaliter de illorum nullitate dictū fuit, & principaliter restitutio in integ. petita fuit, ergo ex hoc non debet executio dictōrum instrūtorū retardari. ¶ Tercio disputatio, quæ sit, an nullitas, uel restitutio in integ. impediatur executionem instrūtorū, uel sententiæ, procedit, quando res esset integra, & essemus ab initio, quia nondum fuisset inchoatum instrūtorū exequi, sed illius, uel sententiæ executio ab initio peteretur, & ad illam retardandam opponeretur nullitas, uel restitutio in integrū & ita doc. in locis præal legatis loquuntur. Secus si ex post facto per plures, & plures annos, & sæpius contenta in sententiâ, seu instrūmento fuissent adimpleta, ut quia in instrūto, uel sententiâ aliquid annuatim soluendum contineretur, & id sæpius fuisset liberè, & absq; aliqua exceptione solutum, nā si postea opponatur nullitas, seu petat restitutio in integrū ob hoc executio, & solutio solita impediri, & retardari non debet, sed creditor, & ille, cui erat soluendum, manutenendus, & cōseruandus est in eo statu, in quo erat antè, quàm quod nullitatis, seu restitutionis in integ. moueretur: quod probō, nam si lite pendente nihil est innouandum ad præiudicium illius, qui erat in possessione, uel quasi, c. ubi casus, & ibi glo. in uer. crucem, quia multa allegat, & ibi Doc. ut lite penden. Præterea si causa nullitatis, seu restōnis in integrū habet effectū appellatiōnis in suspendendo, nam sicut appellatio suspendit effectum sententiæ, ut exequi nequeat, ita causa nullitatis, & restōnis suspendit, ut impediatur effectus instrūmenti, seu sententiæ per nota. per glo. & Barto. in rubr. & in l. 2. C. de in integ. restitutio. & l. si ex causa in uer. suspensam. C. de transactio. Sed quamuis appellatio suspendat, ut nihil de nouo fiat, & executio de nouo fieri non possit, ut per totum, ff. & C. nil noui appella. penden. tamē non impedit, quin habeatur quis manuteneri in eo statu, & in illa possessione, uel quasi, in quo, seu in qua erat antè appellatiōnem interpositam, ut est gl. 10. And. Dominic. & alij in c. non solum de app. in 6. in glo. magna. uersic. dic tamen secundum. Quinimmo si ad offi. iudicis etiam à quo spectat manutenere possessōrē, uel quasi, in sua possessione, uel quasi, c. cum teneamur, ibiq; glo. Abb. & alij de app. ergo idem de causa nullitatis, & restōnis est dicendum. ¶ Nec obstat, qd in casu nostro non datur quasi possessio, & qd moniales S. Petri martyris nunquam fuerunt in aliqua quasi possessione percipiendi pensiones illas, & præstationes annuas. nam & si pro aliquibus annis fuerit ipsis solutū, ut probatum fuit, non tamen propter hoc dicuntur fuisse, uel esse in aliqua quasi possessione maximè respectu pensionum futuri temporis: & præstationes personales, quales sunt istæ, non faciūt, nec cōstituit aliquā quasi possessionē, ut habetur per doct. cōiter in l. certis annis. C. de pact. & in l. cum de in rem uersō, ff. de uis. Quia responderetur, si ut in terminis metē nostris colligitur ex ijs, quæ uolunt Innoc. do. Anto. Cardi. & Abb. qui benè loquitur in notabilibus, & in glo. circa fin. in c. quarela, ubi de hoc est casus, & glo. de electio. & in c. peruenit, ibiq; gl. & doct. de censib. qd in his pensionibus, & præstationibus, quæ ab ecclesia præstantur ecclesiæ auctoritate superioris, est dare quasi possessionem, propter quam dantur remedia possessoria, & in qua quasi possessione quis, ut ecclesia etiam lite pendente debet manuteneri, & nulli dubiū, qd si illæ pensiones, seu præstationes annuæ solui

tur respectu certorū bonorū, ut est in c. de non respectu personæ, uidelicet qd solum sit simpliciter obligata, tunc in illis datur possessio, pro qua quis potest possessorio agere, ut in illa conseruetur, ut in d. c. querelam c. & habetur per Deci. in consi. 137. si uero simpliciter solita sit sic annuatim soluere, nec est qd respectu aliquarū personarū, hoc in casu legitur dicunt non dari quasi possessionem in præstationibus, sicut persona libera possident dicit Sed Inno. do. Ant. Card. & alij canonistæ magis ter contrarium tenent per text. in d. c. querelam opinio legitur procedere in præstationibus pensionibus personalibus debitis inter penitiales, opinio uero canonistarum in pensionibus præstationibus debitis ab ecclesia ecclesiæ autem superioris, & hic est casus noster. Vel ut declarat in d. c. querelam, in his præstationibus pensionibus annuis ecclesiæ ab ecclesia datur quidam status, in quo quis est manutenendus ad quem debet restitui, si fuerit illo priuatus, no. in c. nullus, 2. q. 2. Et sic apparet, moniales Petri martyris esse in quasi possessione prædictas pensiones annuatim, tum quia debentur habitis respectu ad certa bona, tum quia pensiones personales, debentur in illa quaerelâ, & statu, in quo, seu qua erant, etiam licet conferuari per prædicta. ¶ Sed dubium est, si possessorium in casu nostro potuerit contra Margheritæ intentari, & intentatum fuerit, datur solum potuisse intentari possessorium, datur, seu reintegranda, non autem retinenda, nam sancti Petri martyris per denegationem pensionis factam à dictis monialibus Margheritæ dicuntur quacūq; sua possessione, & iō non potuerunt agere possessorio retinenda, solum possessorio restituenda, ut est tex. claus. Inn. Hosti. Ioan. Andr. Anto. Ioan. de Imola. Boic. Abb. & alij in d. c. querelam, & faciunt habentur per Alex. in l. cum hæredes col. 2. ff. de iur. iur. Sed his non obstantibus, contrarium potest rursim, qd si in hoc casu etiam potuerit intentari possessorium retinenda, quod datur quasi possessionem illud in sua quasi possessione, ut in c. ubi Bar. in prin. & in §. 2. & in l. 1. in prin. ut possidetis. Nam præsuppono, si quod possessio est in illa possessione, uel quasi tunc reperitur tempore, quo iudicium fuit inchoatis mota, quia lite pendente, nihil est innouandum præiudicium possessoris, & his quoad hunc dicitur per citationem partis pendere, c. 1. doct. ut lite penden. iuncta clem. 2. eo. ut iudex à quo fuit appellatum, & cui per appellationem fuerunt ligata, potest, si aditus fuerint, retinere possessorem, uel quasi in sua possessione, uel quasi, & ibi canonistæ de app. item præsuppono, qd ad hoc, ut agens possessorio retinenda citationis est, qd tempore motæ litis, & cetera fuerint in possessione, ut uolunt doct. in c. licet cām de probat. in l. 1. in si. ff. ut possidetis. His præsuppositis hoc, ut in istis præstationibus, & solutionibus quis sua quasi possessione priuari dicatur, & qd debitor, & qui soluere tenebatur, cessaret, res annos soluere, sed requiritur, qd lapso termino solutionis creditor petierit, & deo interpellauerit, ut sibi pensiones debitas haberet, & is denegauerit, nam per huiusmodi citationem quæ dicitur sua quasi possessione priuari, propter quā priuationem postea agi potest

Vo
 nimis cum g
 amduerent
 que fuerunt ma
 aliter immol
 haberet per B
 Præterea non u
 fuisse maiorum
 bene in d. l. le
 mo poterit mino
 uerit, & in illa m
 quæritates alius
 uentum, & prop
 rous non uide
 les uenendite
 etis, quod ef
 rebus immobili
 quam sit con
 in d. l. in patri
 mar non debet
 quoad effectū, u
 ter legis dicit ad
 nam ut tam dixi
 si ut in esse a
 rabilis, sed iur
 tale, quod in se g
 in d. c. de restit
 legatis ¶ Alia
 re uerit ill' c
 cū in illa nostro
 ignorat, ut dicit
 d. l. C. iudic.
 legat in d. l. cur
 de quo agitur, r
 bant, quæ mater
 iurisdictionem po
 ad redimendum
 et conuentione
 ætam de illius
 d. l. de iur. iur.
 mamericis si
 f. cetera ueris
 edis, populo ne
 magis communi
 cum loquen
 non solum §. 1. f.
 legat in d. l. de
 uicari & l. si. C.
 puenit erit ipi
 nate agere con
 nam a quo ex
 restitui debet,
 fare extra ordin
 prin. Nec obstat
 cum interuen. c.
 Quia res, ut p
 in iustia col. at
 21 in hæred
 itibus ipsius
 uilegati, qualis
 tua contra huc
 his. de uerb. o
 tractu appositu
 rere inceptit,
 & finit, deb
 restituitis, si
 cam, ut uid
 22 col. penult. extr
 res minor esset
 ignotia ex di

debetur, restituendus, ut dicebat Bart. in d.l. Aemilius, tñ ipse debuit, quā primū notitiā de cursu, & sine illi temporis habuit restōnem infra modicū tps petere, ut in d.l. ab hostibus in fi. cum l. seq. ff. ex quibus cau. maio. fm ueram intelligentiam gl. & modernorum, vt inquit ibi Bal. sed dictus Comes post cursum illius temporis, & postquā pubes factus fuit per plures annos antē, quā m restōnem contra Lucianos peteret, notitiā habuit de tempore, & illius sine, & statim restōnem nō petiit sed illam distulit, ergo nō debuit audiri, quia nō negligētibz, sed necessitate rerū impeditis subuenitur l. non. n. ff. ex quibus cau. maio.

23 ¶ Nec prædictis obstat id, q̄ quod dicitur de hīde minore emphyteotā, aduersus quē & si tps biennij, uel triennij, quod datur ad soluendū canonē, cucurrerit, iuxta l. 2. C. de iure emphyt. & c. potuit de loca. tñ rōne infra ignorantie resultantis ex eo, q̄ in ius alterius succedit, datur ei restō in integ. ex clausula, si qua mihi iusta cā videbitur, p̄ Bart. in d.l. Aemilius. & hī per gl. & Scrib. cōter in d.l. 2. C. de iure emphyt. quia rōne de tur illud contingere, qm̄ sumus in tempore, seu præscriptione legali iuxta d.l. 2. & d. c. potuit, in casu autē isto loquimur de tempore præiudiciali. Præterea in casu illo agitur de grau præiudicio hīdis minoris, q̄ vtile dñum, & naturalem possessionē rei emphyteoticæ ex cessatione biennij, uel triennij perderet: At in casu, de quo agitur, licet Comes non esset restitutus, tñ non diceret grauius ladi, nec damnū pati, vt ostēsum fuit. & ideo restitui nō debuit. Et hæc quoad motiua proposita dicta sufficiāt: In reliquis me remitto ad illa quæ alij Clarissimi aduocati ad fauorem Lucianorum doctissimē, & egregiē dixerūt. Laus Deo.

S V M M A R I U M.

- 1 Minor heres debet ratione ignorantie ex clausula, si qua mihi iusta causa videbitur, restitui aduersus solutionē & alia per eū omiſſa, quæ ex pacto, & contractu defuncti facere tenebatur, & consequenter aduersus omnia, quæ ex hac omiſſione sequuta ſorent: & quando hoc sit verum num. 16.
- 2 Heres minor tenetur ad pœnam, quæ ex promissione defuncti, iacente, hereditate cōmissa ſunt, sed aduersus eam restituitur, & quomodo, & quare num. 17.
- 3 Minori cōtra venationem rei suæ, quæ ex factō defuncti processit, & initium habuit, & cum ipſo minore nihil gestum ſit quomodo succurratur & contra ſingularem ſucceſſorem, & contra alium, qui vendidit, & num. 18. ubi id declaratur.
- 4 Minori heredi vt succurratur ratione ignorantie ex clausula, si qua mihi iusta causa uidetur, aduersus uenditionem factā, quæ processit ex factō defuncti, quid requiratur, & quando sic minori succurratur, & num. 6. & 7.
- 5 Verba ex nunc, prout ex tunc, & cōtra in instrumento appoſita actum ad tempus facti instrumenti retrotrahunt.
- 6 Heres minor ex capite ignorantie quando aduersus id, quod ex factō defuncti processit, ex clausula, si qua mihi iusta causa uidetur, restitui possit, & quando non, & num. 7.
- 7 Per restitutionem in integrum ex clausula, si qua mihi iusta causa, non succurritur etiam maiori in ijs casibus, in quibus minore ratione minoris ætatis non succurritur.
- 8 Restitutio ex capite ignorantie, & ex illa clausula, si qua mihi iusta causa uidetur, absque læsione, & damno restitutionem petentis non conceditur.
- 9 Idem est in qualibet restitutione.
- 10 Super pretio maioribus cōtrahentibus licitum est se inuicem usq; ad dimidiam iusti pretij decipere.
- 11 Minor ex capite ignorantie non potest restitui, quādo eius tutor sciuit.
- 12 Restitutio in integrum per minorem petita aduersus quem dirigi debeat, & an contra tertium, & ſingularem ſucceſſionem: & quæ in hoc sit practica.
- 13 Restitutio ex capite ignorantie infra quod tempus petatur, & quando tempus illud currere incipiat.
- 14 Tutoris scientia nocet pupillo etiam quoad cursum temporis petendi